

Právo na soudní a jinou právní ochranu

III. ÚS 376/03

Z pohledu ústavněprávního nutno stanovit podmínky, za jejichž splnění má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení postulátů spravedlivého procesu.

V řízení o ústavních stížnostech lze jako první skupinu případů vyčlenit situace, kdy důkaz, resp. informace v něm obsažená není získán co do jednotlivých dílčích komponentů (fází) procesu dokazování procesně přípustným způsobem, a tudíž musí být soudem a limine vyloučen z předmětu úvah směřujících ke zjištění skutkového základu věci [např. sp. zn. IV. ÚS 135/99, sp. zn. I. ÚS 129/2000, sp. zn. III. ÚS 190/01, sp. zn. II. ÚS 291/2000 - Sběrka nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen "Sběrka rozhodnutí"), svazek 14, náleží č. 74 svazek 19, náleží č. 134 svazek 24, náleží č. 167 svazek 26, náleží č. 69 - a další].

Další skupinu tvoří případy tzv. opomenutých důkazů. Jde jednak o procesní situace, v nichž bylo účastníky řízení navrženo provedení konkrétního důkazu, přičemž návrh na toto provedení byl soudem bez adekvátního odůvodnění zamítnut (eventuálně zcela opomenut), což znamená, že ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí nebyla zmínka buď žádná či toliko okrajová a obecná, neodpovídající povaze a závažnosti věci, nebo dále o situace, kdy v řízení provedené důkazy nebyly v odůvodnění meritorního rozhodnutí (ať již negativně či pozitivně) zohledněny při ustálení jejího skutkového základu, tj., soud je neúčinnil předmětem svých úvah a hodnocení, ačkoliv byly řádně provedeny (např. sp. zn. III. ÚS 150/93, sp. zn. III. ÚS 61/94, sp. zn. IV. ÚS 185/96, sp. zn. II. ÚS 213/2000, sp. zn. I. ÚS 549/2000 - Sběrka rozhodnutí, svazek 2, náleží č. 49 svazek 3, náleží č. 10 svazek 6, náleží č. 131 svazek 25, náleží č. 19 svazek 22, náleží č. 63 - a další).

Konečně třetí základní skupinou případů vad důkazního řízení jsou v řízení o ústavních stížnostech případy, kdy z odůvodnění rozhodnutí nevyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé, resp. případy, kdy v soudním rozhodování jsou učiněná skutková zjištění v extrémním nesouladu s vykonanými důkazy (např. náleží ve věci sp. zn. III. ÚS 84/94, sp. zn. III. ÚS 166/95 - Sběrka rozhodnutí, svazek 3, náleží č. 34 svazek 4, náleží č. 79 - a další).

V řízení o ústavních stížnostech lze tedy co do ústavněprávní relevance pochybení v procesu dokazování, resp. při zjišťování skutkového stavu vyčlenit případy důkazů získaných, a tudíž posléze použitých v rozporu s procesními předpisy, případy důkazů opomenutých a konečně případy svévolného hodnocení provedených důkazů.

Ústavní soud rozhodl dne 14. ledna 2004 mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků v senátě ve věci navrhovatele R. K., zastoupeného JUDr. J. M., advokátem, o ústavní stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. dubna 2003 č. j. 5 To 410/2002-310, a rozsudku Okresního soudu v Karviné, pobočka v Havířově, ze dne 10. října 2001 č. j. 102 T 154/2001-234, takto:

Návrh se odmítá.

Odůvodnění

Včas podanou ústavní stížností, splňující i ostatní formální předpoklady a podmínky stanovené zákonem, stěžovatel napadl v záhlaví uvedená rozhodnutí obecných soudů, neboť se jimi cítí být dotčen ve svém ústavně zaručeném základním právu na spravedlivý proces zakotveném v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Z obsahu spisu Okresního soudu v Karviné sp. zn. 102 T 154/2001, jež si vyžádal, Ústavní soud zjistil, že stran merita věci byl stěžovatel po provedeném trestním řízení rozsudkem tamiho soudu ze dne 10. října 2001 č. j. 102 T 154/2001-234 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. dubna 2003 č. j. 5 To 410/2002-310 pro ve výroku blíže popsany skutek uznán vinným ze spáchání trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti dle § 147 odst. 1 tr. zák. a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců, přičemž mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců. Za základ skutkového zjištění pro výrok o vině byly vzaty zejména provedené výsledky stěžovatele, svědků a dále listinné důkazy, zejména potom přehledy výpisů poskytnutých finančními ústavy (č. l. 162-183 spisu o. s.), resp. znalecký posudek znalkyně v oboru ekonomika, odvětví účetní evidence (č. l. 152-185).

Stěžovatel - stručně shrnuto - má za to, že Okresní soud v Karviné i Krajský soud v Ostravě porušily jeho shora označené základní právo, postupovaly v rozporu se směrnicemi plynoucími z čl. 4 a čl. 90 Ústavy ČR, a tedy v konečném důsledku rovněž i s čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, neboť v jeho trestní věci nehodnotily objektivně jím předložené důkazy, a stejně tak provedly jejich nepřipadnou selekci, pročež následně dle jeho názoru nemohly dospět ke zjištění skutkového stavu v rozsahu požadovaném ust. § 2 odst. 5 tr. řádu.

Ústavní soud prostudoval připojený spisový materiál, vzal v úvahu výhrady stěžovatelem předložené a po jejich posouzení dospěl k závěru, že podaná stížnost vykazuje z pohledu ústavních kautel znaky zjevné neopodstatněnosti. Za této situace považuje za nutné připomenout, že není součástí soustavy obecných soudů a není zpravidla oprávněn zasahovat do rozhodování těchto soudů. Tato maxima je prolomena pouze tehdy, pokud by obecné soudy na úkor stěžovatele vybočily z mezí daných rámcem ústavně zaručených základních lidských práv (čl. 83 Ústavy ČR).

Je třeba zdůraznit, že stěžovatel ve své ústavní stížnosti opakuje námitky uplatněné před obecnými soudy, s nimiž se tyto řádně vypořádaly (§ 125 odst. 1, § 134 odst. 2 tr. řádu), a tím staví Ústavní soud do role další odvolací instance, která mu nepřísluší. Ve své podstatě jsou jeho výhrady pouhou polemikou se skutkovými závěry obecných soudů a směřují proti ve věci provedenému důkaznímu řízení.

Z pohledu ústavněprávního nutno stanovit podmínky, za jejichž splnění má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení postulátů spravedlivého procesu.

V řízení o ústavních stížnostech lze jako první vyčlenit skupinu případů situace, kdy důkaz, resp. informace v něm obsažená, není získán co do jednotlivých dílčích komponentů (fází) procesu dokazování procesně přípustným způsobem, a tudíž musí být soudem a limine vyloučen z předmětu úvah směřujících ke zjištění skutkového základu věci (např. sp. zn. IV. ÚS 135/99, sp. zn. I. ÚS 129/2000, sp. zn. III. ÚS 190/01, sp. zn. II. ÚS 291/2000 a další).

Další skupinu tvoří případy tzv. opomenutých důkazů. Jde jednak o procesní situace, v nichž bylo účastníky řízení navrženo provedení konkrétního důkazu, přičemž návrh na toto provedení byl soudem bez adekvátního odůvodnění zamítnut (event. zcela opomenut), což znamená, že ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí nebyla zmínka buď žádná či toliko okrajová a obecná neodpovídající povaze a závažnosti věci nebo dále o situace, kdy v řízení

provedené důkazy nebyly v odůvodnění meritorního rozhodnutí (ať již negativně či pozitivně) zohledněny při ustálení jejího skutkového základu, tj. soud je neučinil předmětem svých úvah a hodnocení, ačkoliv byly řádně provedeny (např. sp. zn. III. ÚS 150/93, sp. zn. III. ÚS 61/94, sp. zn. IV. ÚS 185/96, sp. zn. II. ÚS 213/2000, sp. zn. I. ÚS 549/2000 a další).

Konečně třetí základní skupinou případů vad důkazního řízení jsou v řízení o ústavních stížnostech případy, kdy z odůvodnění rozhodnutí nevyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé, resp. případy, kdy v soudním rozhodování jsou učiněná skutková zjištění v extrémním nesouladu s vykonanými důkazy (např. nález ve věci sp. zn. III. ÚS 84/94, sp. zn. III. ÚS 166/95 a další).

V řízení o ústavních stížnostech lze tedy co do ústavněprávní relevance pochybení v procesu dokazování, resp. při zjišťování skutkového stavu, vyčlenit případy důkazů získaných a tudíž posléze použitých v rozporu s procesními předpisy, případy důkazů opomenutých a konečně případy svévolného hodnocení provedených důkazů.

Ústavněprávní pochybení takto naznačená v postupu obecných soudů ve věci stěžovatele Ústavní soud neshledal. Pokud potom stěžovatel v souvislosti se svou argumentací poukazoval rovněž na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2000 sp. zn. 3 Tz 155/2000, napadená rozhodnutí ze základního rámce tezí v něm vyložených nevybočují.

Pro důvody shora řečené byla ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněná podle ust. § 43 odst. 2 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků, odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení není odvolání přípustné.

V Brně dne 14. ledna 2004